

Viết mà chơi

Mã Pí Lềng

1- Chúng ta đã nói nhiều tới cái chuyện hiện đại hóa, nhưng ít nói tới tác động tích cực của nó mà chỉ nói đến tác động tiêu cực, đổ cho nó chỉ có vẻ đẹp hình thức, vì nó biến các nhà nghệ sĩ thành nhà chế biến các món ăn nghệ thuật một cách tinh xảo và chính vì thế làm mất đi vẻ đẹp thuần khiết của tâm hồn dân tộc, của con người. Sự thực thì công nghệ chỉ là công nghệ, nếu ta sử dụng nó như là một phương tiện. Công nghệ phá hoại tư duy bởi ta biến ta thành tên nô lệ của nó. Ở đời phàm đã có phải ắt có trái, đã có đúng ắt có sai mà người cổ xưa gọi nôm na là luật âm dương. Cái tiêu cực khôn lường phá hoại tư duy hàng triệu con trẻ thời @ trong các quán Game ngày nay đã phơi bày đầy đủ nhất khi ta thấy các cô cậu bước ra khỏi quán sau vài giờ nhập cuộc mặt mày bơ phờ, đầu óc mụ mị... Đã nói tới hiện đại thì không thể không nói tới giới trẻ. Nhìn vào giới trẻ văn chương xem cái sự học, sự đọc của các bạn ấy thế nào? Các bạn đọc nhiều, nghe-nhìn nhiều, nhưng mà phải nói thiệt, tiếp thu thì lại "tắt" quá. Các cụ cổ điển cứ cho là cà-kê-dê-ngỗng quá đi, sơi-tóc-chê-làm-tư quá đi, nhưng rất ít bạn biết quan tâm, biết tự mình lo cho mình cái vốn cơ bản ở trong đó, vì ta không hiểu rằng, thiếu các cụ cổ điển là thiếu cái cốt lõi, cái nền, cái rường cột của văn chương nghệ thuật, chả lờ đi được đâu. Muốn hiện đại giờ gì thì hiện đại, nhưng trước hết cũng phải nghiêm túc mà bảo nhau học hỏi ở các cụ, kể cả thưởng thức các cụ cho đáng hoàng, hiểu các cụ cho thấu đáo, chỉ đến khi các cụ ngấm vào ta, ấy là khi ta có đủ lông, đủ cánh để mà bay cao, bay xa trên bầu trời hiện đại, để tìm tòi, khám phá, cách tân...

Ôi chao, văn chương nghệ thuật cà kê đông dài biết bao nhiêu là chuyện. Tôi cứ hay tí mẩn nghĩ ngợi loanh quanh thế, rồi "ngồi buồn viết mà chơi" như nhà văn Nguyễn Minh Châu bảo là nghịch bút viết ra chuyện này chuyện kia vậy.

2- Trong quá trình sáng tạo nghệ thuật, có lẽ âm nhạc luôn luôn là sự khởi nguồn của cảm hứng và giữ vai trò chủ đạo trong tiến trình phát triển cũng như tạo nên vẻ đẹp hài hòa của cấu trúc và sắc thái nghệ thuật riêng của mỗi tác phẩm. Nhà nghệ sĩ không tự mình cố gắng tạo nên nhịp điệu cho tác phẩm của mình được, mà chính câu văn đầu tiên, nét vẽ đầu tiên, nốt nhạc đầu tiên, tự nó đã hình thành và khẳng định phải ngẫu nhiên mà nhiều nhà văn lớn, nhiều danh họa phí mất nhiều đêm trắng chỉ để viết được con chữ đầu tiên, viết được câu văn đầu tiên, viết được trang văn đầu tiên, "phẩy" được nét cọ đầu tiên cho sáng tác của mình. Mọi cái đã có sẵn trong đầu, kể cả ý tưởng, kể cả cấu tứ, kể cả xác định thể loại và ý đồ nghệ thuật, kể cả tính cách và số phận nhân vật... Tất cả, cứ có cảm giác sờ thấy được, nhưng không làm sao với tới khi cái chữ định mệnh đầu tiên ấy chưa xuất hiện. Nó xuất hiện cứ như là ngẫu nhiên, cứ như là vô nghĩa, nhưng nó là đóm sáng dẫn dắt tư duy sáng tạo nhập cuộc vào dòng xoáy của cảm hứng...

Trong mỗi câu văn, trong mỗi trang văn đầu tiên ấy tự nó mang theo tiết tấu nhịp điệu và vẻ đẹp riêng, nó tươi tắn hay căn cỗi tùy thuộc vào sức sống của cảm hứng mà có lẽ đó là nốt nhạc đầu tiên được xướng lên, được ngân lên, chỉ có riêng nhà nghệ sĩ của nó mới bỗng dưng nắm bắt được, chỉ trong khoảnh khắc. Cái khoảnh khắc thiêng liêng bừng lên ấy tạo nên không khí hào hứng cho cả cuộc hành trình sáng tạo theo cái cách của riêng anh ta, chỉ có anh ta mới có được... Và hình như người ta gọi đó là cá tính sáng tạo!